

Posudek souboru štípané industrie z pohřebiště Olomouc – Nemilany

Ludmila Kaňáková Hladíková

H7

22/99-141-1 – bílou patinou vznikající v glaciálním klimatu lehce patinovaný artefakt s vysokými boky (levý je strmě retušovaný) a příčnou vysokou vkleslou retuší; epipaleolit nebo mezolit, obvodově výrazně opotřebeno transverzálním pohybem, žádné mladší zásahy nebo stopy reutilizace.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 3: H07-1.

H10

22/99-809-1 – lehce bíle patinovaný, později zlomený retušovaný artefakt s okrajovou nízkou strmou zvlněnou dorzální retuší; kromě lomu je nepatrný mladší zásah na pravém boku, bez patrné utility.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 4: H10-3.

H31

kontext 831

22/99-831-1 – bilaterálně retušovaný a opotřebený zahrocený semikortikální úštěp, intenzivní opotřebení zvl. pravé laterální hrany pro funkci hrotu nese svědčí, zahrocení je bez opotřebení; vyloučit lze i opotřebení ve funkci křesadla – hrana je sice makroskopicky opotřebena transverzálním pohybem, nenese však stopy rzi; také ergonomie artefaktu této funkci neodpovídá.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 19: H31-1.

kontext 211 (zásyp hrobu)

22/99-211-1 – ohlazený místně retušovaný kortikální zlomek rohovcové suroviny, novější reutilizace neprůkazná.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 20: H31-15.

22/99-211-2 – náhodný zlomek rohovcové suroviny, artificialita neprůkazná.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 20: H31-16.

22/99-211-3 – ohlazený místně retušovaný zlomek rohovcové suroviny (Olomučany), novější reutilizace neprůkazná.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 20: H31-17.

Kusy ze zásypu hrobu musely ležet ve vodním toku, nebo vystavené vátým pískům či sprašim na povrchu; pracovně mezolit.

H40

22/99-840-1 – zcela neretušovaný zlomek silicitové suroviny, přes částečné zakrytí ventrální plochy sintrem a rzi se zdá, že by to mohl být mrazový odštěp; kus vykazuje na většině povrchu nažloutlou patinu (nevzniká působením glaciálního klimatu, ale přirozeným stárnutím povrchu), jen lokálně sejmutou novým odštěpením, toto odštěpení nejeví znaky artificiálního lomu – manuport z povrchového zdroje.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 26: H40-1.

H47

22/99-848-1 – nejspíše neolitická laterálně dorzálně retušovaná čepelka s ulomenou špičkou a opotřebenou (olámanou) opozitní laterální hranou, patka plochá, na dorzální ploše difuzní stopy rzi po kontaktu s železným inventářem hrobu.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 34: H47-1.

22/99-848-2 – původně zřejmě nástroj s řapem, řap vypracován naproti bulbu, tedy v terminální části, strmá obvodová vysoká retuš, mladší zásah je neprůkazný, na retušované hraně bodový kontakt s železem, zřejmě spíš náhodný (uložení společně s železným inventářem hrobu); hypoteticky může pocházet od křesání, potvrdila by to jen traseologická analýza.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 34: H47-2.

22/99-848-3 – zlomek úštěpu s intenzivním makroskopickým opotřebením hran transverzálním pohybem, jedna z hran je remodifikována vytvořením tří širokých zoubků, používání této hrany ergonomicky odpovídá protilehlý výstěp pro oporu palce, rezidua rzi na opozitní hraně nelze v tomto případě spojovat se škrtnáním o železnou ocílku, nános je vysoký, jde o rez vzniklou na železném inventáři hrobu, který byl uložen v těsné blízkosti artefaktu.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 34: H47-3.

H53

22/99-854-2 – remodifikovaný a reutilizovaný artefakt mladšího paleolitu (horizont EUP), kulturně nejbližší szeletien, nápadná bílá (glaciální) patina hrotu vyrobeného na plochem úštěpu, s invazivní ventrální retuší hrotu a báze, nejspíše jerzmanowický hrot; novější úprava levé laterální hrany vytváří tři široké zoubky (dvě konkavity), funkční pohyb byl zjevně transverzální, což odpovídá i ergonomii (nová retuš je poměrně strmá, pouze dorzální, takže o funkci pilky nelze uvažovat).

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 37: H53-4.

22/99-854-3 – remodifikovaný a reutilizovaný artefakt mladšího paleolitu (horizont EUP), kulturně nejbližší aurignacien, podle celoplošné bílé patiny ventrální plochy povrchově uložený; typická aurignacienská bilaterálně dorzálně retušovaná čepel, s fazetovanou patkou, technika odbití špatná (terminální část se zalomila a vytvořila kaz na těžní ploše jádra); novější remodifikace vytváří opět tři široké zoubky (dvě konkavity) poměrně strmou okrajovou ventrální retuší, pohyb transverzální, škrábavý.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 37: H53-5.

22/99-854-4 – zlomený, remodifikovaný a reutilizovaný artefakt mladšího paleolitu (horizont

EUP), kulturně nejbliže aurignacien, povrchově uložený; původně zřejmě aurignacienská bilaterálně dorzálně retušovaná čepel, případně s další funkční specializací (typologicky může jít například o škrabadlo nebo rydlo na aurignacienské čepeli), lom je mladší, současný s následnou úpravou pravé laterální hrany strmou okrajovou zoubkovanou retuší.

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 37: H53-6.

H61

22/99-862-8 – mrazový odštěp silicitové suroviny, s patinovaným povrchem (přirozené stárnutí povrchu, nikoli bílá patina), dorzální plocha nese stopy lasturnatého lomu umělého původu (artefakt na mrazovém odštěpu), i když přes nános rzi nelze plochy řádně prozkoumat; v mladším horizontu byl artefakt zlomen a ventrální hrana lomu byla intenzivně opotřebena transversálním pohybem. Na opotřebení však nejsou stopy rzi, takže nelze potvrdit funkci křesadla (pokud zvažujeme pouze křesání o železnou ocílku).

Vyobrazení: kapitola *Katalog hrobových celků a nálezů*, tab. 42: H61-8.

Kolekce zahrnuje hrobové soubory velmi heterogenní mezi sebou navzájem, avšak homogenní samy o sobě. Nápadně vystupuje především EUP soubor hrobu H53 nebo zřejmě mezolitický soubor z hrobu H31. Svědčilo by to o tom, že tzv. garbage economy (sbírání využitelných artefaktů na povrchu starších pravěkých sídlišť) byla spíše individuální a každý jednotlivec si vyhledával vhodné artefakty sám, na místě, které mu z nějakého důvodu vyhovovalo, a jinam zřejmě nechočil. Výběr zdrojů je pestrý, s ohledem na výskyt kvalitních polských silicitů se v raně středověkých kontextech vyskytuje industrie různých kultur mladšího paleolitu, epipaleolitu, mezolitu i neolitu. Zatím pouze z germánských lokalit doby římské a DSN je známa i eneolitická industrie.

